

Jornades Europees del Patrimoni a Catalunya

[28 de setembre de 2014]

Martorell

El Castellvell de Rosane i la capella de Sant Jaume

Les Jornades Europees del Patrimoni 2014 a Martorell

Un cop més les Jornades Europees del Patrimoni, que se celebren arreu d'Europa cada any el darrer cap de setmana de setembre, esdevenen una oportunitat per potenciar el coneixement del nostre patrimoni històric i cultural. El Centre d'Estudis Martorellencs, en col·laboració amb els Museus i l'Ajuntament de Martorell, oferim anualment alguna proposta d'acord amb aquesta finalitat.

Enguany hem escollit les restes del Castellvell de Rosanes i la capella romànica de Sant Jaume com a objectiu de l'activitat. Tot i que ambdós monuments són situats al terme municipal de Castellví de Rosanes, la història del Castellvell i la de Martorell estan estretament lligades. El nucli inicial de la baronia de Castellvell de Rosanes es troba al castell i Martorell en va ser el centre urbà principal.

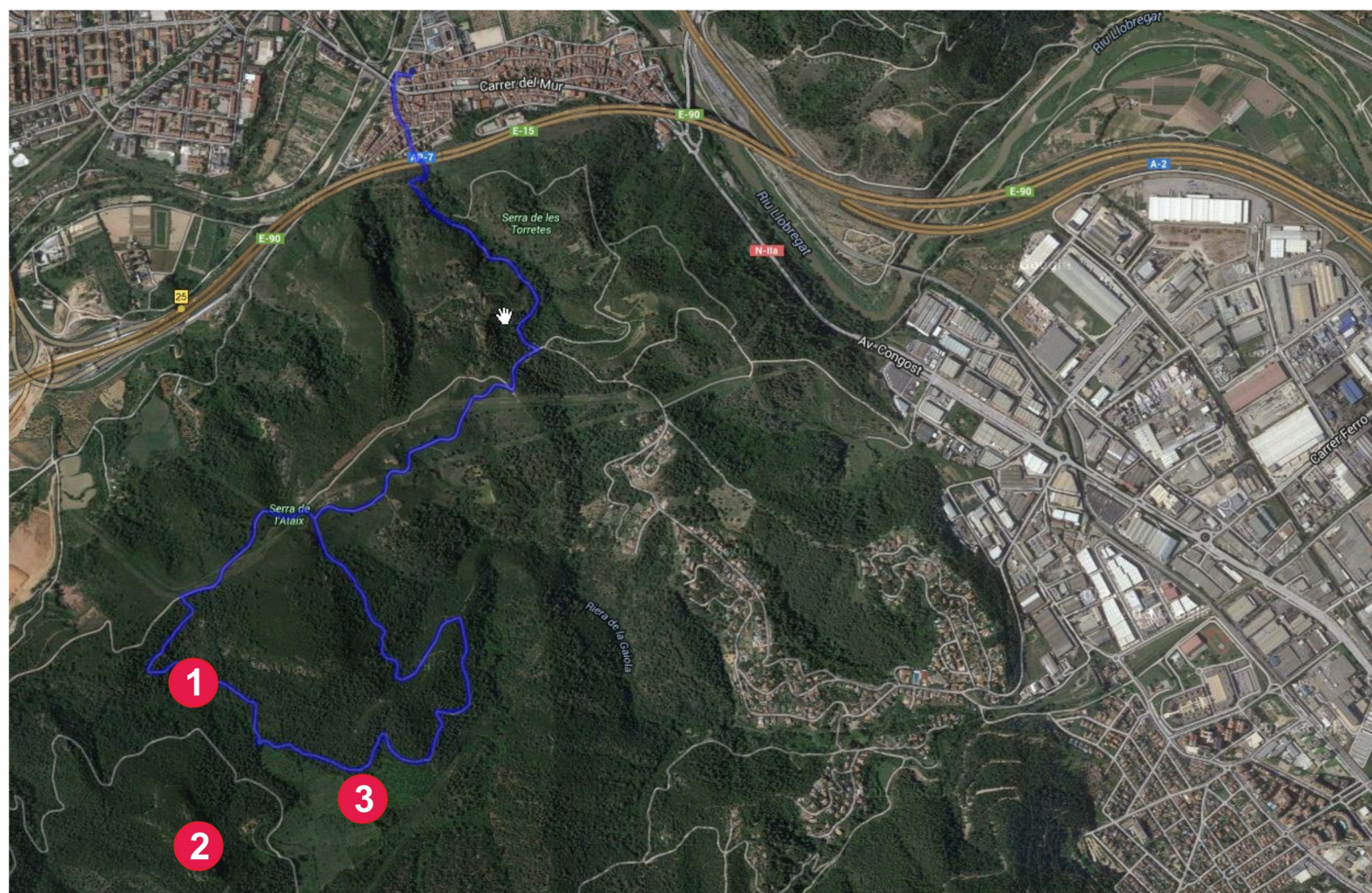
Avui tant el castell com la capella es troben en un estat d'abandonament absolut, malgrat la seva importància històrica. Un abandonament que s'origina precisament ara fa 300 anys, juts quan el castell va ser destruït per les tropes felipistes el gener de 1714.

Cal que posem en valor aquests dos monuments que, alhora, es troben en un paratge natural amb un gran potencial, al centre d'una concentració urbana i industrial de gran densitat i en relació a la qual es configura com un pulmó verd que també cal preservar.

El Castellvell de Rosanes ocupa un espai dividit en dues moles, separades per un vall natural ampliat artificialment. La mola superior, a la dreta de la imatge (1), acull el conjunt d'edificacions que constitueixen la fortificació pròpiament dita. Aquesta mateixa mola presenta un replà a un nivell inferior (2) que completa la fortificació amb l'espai que correspon a la barbacana, que protegia l'entrada, alhora que controlava el vall que separa el castell de la mola inferior (3). Aquesta, amb diverses torres de defensa perimetral, acollia els espais d'hàbitat que corresponen a l'assentament altmedieval de Castellví, molt abans que es formés el nucli urbà en el seu emplaçament actual.

(Infografia: Alfred Mauri. Arxiu del CEM)

El gener de 1714 les tropes felipistes van volar amb pólvora la torre mestra del Castellvell de Rosanes, convertint-lo en un munt de runa. La destrucció es va portar a terme després d'un setge que va començar a primers de gener d'aquell any, quan un grup d'uns 35 defensors es va fer fort al castell, i s'hi va estar fins la nit del 22 al 23 del mateix mes.

Aquella nit, després de dos dies de forts enfrontaments i quasi 400 baixes entre morts i ferits al bàndol felipista, els defensors, i alguns veïns que s'havien refugiat al castell, es van despenjar amb cordes des del portell del castell sobre el penya-segat i van fugir.

El 2014 s'esdevé també el 85 aniversari de la publicació de l'obra clau per al coneixement de la història de la baronia: Notes per a la Història de la Baronia de Castellvell de Rosanes, de Bonaventura Pedemonte, editada el 1929. També s'esdevé el centenari de l'aixecament de plànols de les restes del castell a mans de l'arquitecte Isidre Puig, per encàrrec del Servei de Conservació de Monuments.

Organitza:

www.infocem.net

Amb el suport de:

AJUNTAMENT DE MARTORELL

Itinerari per l'entorn del Castellvell de Rosanes

El recorregut que proposem té el seu origen i final a la plaça de l'Església, des d'on ens adreçarem a la plaça del Portal d'Anoia per enfilar primer el carrer del Mercadal i posteriorment el carrer de la Muntanya.

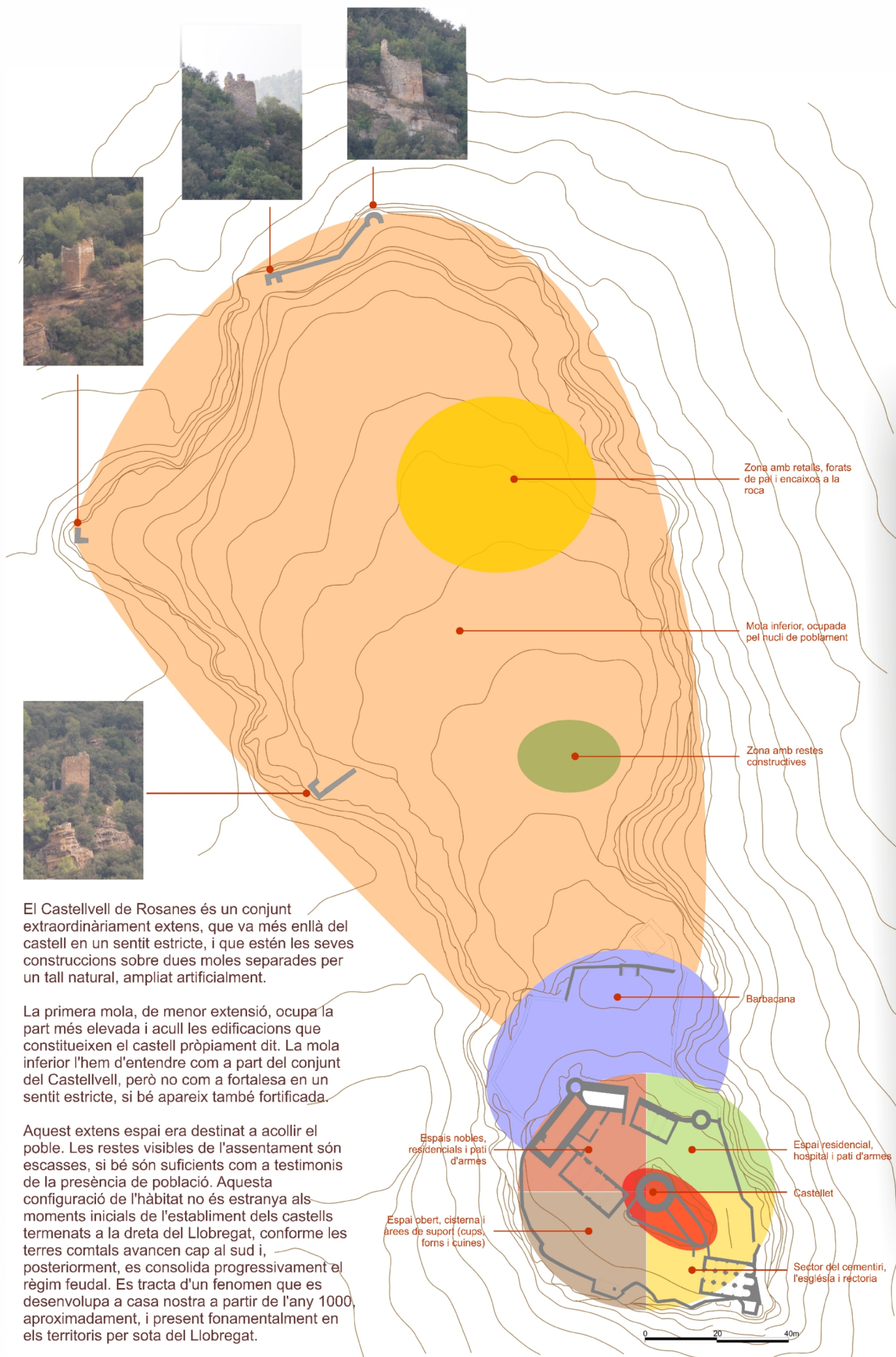
Un cop el camí hagi traspassat per sota de l'autopista, enfilarem la pujada que ens portarà pel vessant esquerra del torrent de Rosanes, fins a trobar l'encreuament amb el camí de la Roca Dreta que seguirem fins arribar als Quatre Camins. Allà girarem a la dreta per seguir la pista que ens ha de dur cap el Motgoi, que rodejarem, amb un punt de parada quan tinguem a la vista la mola que ocupa el Castellvell de Rosanes.

Des d'aquest punt avançarem fins a passar a prop de la capella de Sant Jaume i seguirem al camí fins a retrobar el de pujada al costat de la Font blanca.

Anirem novament fins els Quatre Camins i prenent altre cop el camí de la Roca Dreta tornarem a la plaça de l'Església.

- 1 Punt de parada
- 2 Castellvell de Rosanes
- 3 Capella de Sant Jaume

El Castellvell de Rosanes

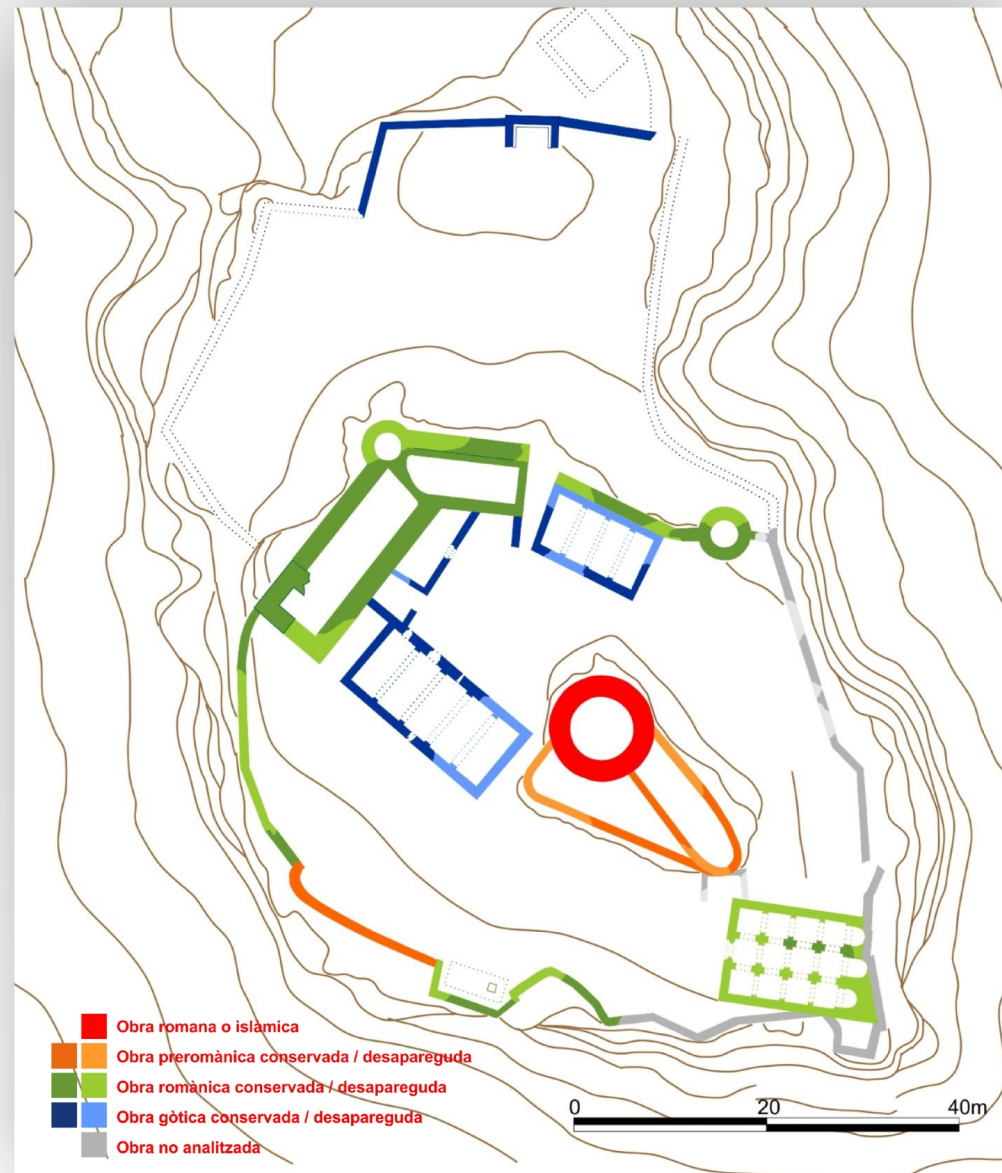
El Castellvell de Rosanes és un conjunt extraordinàriament extens, que va més enllà del castell en un sentit estricte, i que estén les seves construccions sobre dues moles separades per un tall natural, ampliat artificialment.

La primera mola, de menor extensió, ocupa la part més elevada i acull les edificacions que constitueixen el castell pròpiament dit. La mola inferior l'hem d'entendre com a part del conjunt del Castellvell, però no com a fortalesa en un sentit estricte, si bé apareix també fortificada.

Aquest extens espai era destinat a acollir el poble. Les restes visibles de l'assentament són escasses, si bé són suficients com a testimonis de la presència de població. Aquesta configuració de l'hàbitat no és estranya als moments inicials de l'establiment dels castells terminats a la dreta del Llobregat, conforme les terres comtals avancen cap al sud i, posteriorment, es consolida progressivament el règim feudal. Es tracta d'un fenomen que es desenvolupa a casa nostra a partir de l'any 1000 aproximadament, i present fonamentalment en els territoris per sota del Llobregat.

A dalt, a l'esquerra, vista de la mola superior del castell des de migdia. A la dreta, la sala gòtica, amb els arcs avui desapareguts

La capella de Sant Jaume

Al centre de la plana que s'estén entre el turó del castell i el Montgoi, es conserven les restes de la capella romànica de Sant Jaume.

Cronològicament l'hem de situar dins el segle XI, probablement edificada a l'entorn de 1075. Ha patit algunes transformacions modernes tot i que encara es percep l'estructura original. Presenta una sola nau amb una capçalera semicircular, i per l'exterior es pot veure encara l'entrada lateral, a migdia, flanquejada per dues finestres, i la decoració llombarda de l'exterior de l'absis.

El 1288 el rector de la parròquia de Sant Miquel de Castellví va instituir un benefici encomanat al prior de Sant Genís de Rocafort, de manera que aquest es fes càrrec d'atendre la unció de malalts amb el viàtic i la redacció de testaments durant les hores que el rector de Castellví no podia per trobar-se reclòs dins el castell en l'horari que aquest era tancat, atès que l'església parroquial de Sant Miquel era dins el recinte castral.

